

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ดนตรีเป็นสิ่งที่ธรรมชาติให้มาพร้อมๆ กับชีวิตมนุษย์โดยที่มนุษย์เองไม่รู้ตัว ดังที่ ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์ (<http://www.student.chula.ac.th>) กล่าวไว้ว่า ตั้งแต่เป็นทารกในครรภ์มารดา เมื่ออายุประมาณห้าเดือน จะเริ่มรับรู้ หรือสนองตอบต่อเสียง เนื่องจากพัฒนาการด้านร่างกาย เกี่ยวกับอวัยวะการได้ยินเริ่มต้นขึ้น และพัฒนาไปเรื่อยๆ สามารถรับรู้เสียงดนตรี ได้ยินเสียงที่แม่พูดหรือร้องเพลงให้ฟังได้ และยังพบว่าดนตรีช่วยกระตุ้นการพัฒนากล้ามเนื้อของเด็ก ช่วยให้สมองทารกฉลาดเกิดความคิดอย่างมีเหตุมีผล

สินีนารถ โยเจริญ (<http://www.pibul.ac.th>) กล่าวว่า ดนตรีเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์อย่างหนึ่งที่ช่วยให้มนุษย์มีความสุข สนุกสนานรื่นเริง ช่วยผ่อนคลายความเครียดทั้งทางตรงและทางอ้อม ดนตรีเป็นเครื่องกล่อมเกลาคิดใจของมนุษย์ให้มีความเบิกบานรื่นรมย์ให้เกิดความสงบและพักผ่อนในการดำรงชีพของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ดนตรีมีความเกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้อาจสืบเนื่องมาจากความบันเทิงในรูปแบบต่างๆ โดยตรงหรืออาจเกิดจากขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ดนตรีจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพราะดนตรีมีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์ตลอดเวลา สามารถใช้โน้มน้าวให้มนุษย์เกิดความรู้สึกต่างๆ ได้ เช่น ใช้ดนตรีกระตุ้นหรือปลุกความฮึกเหิมในการออกรบ หรือใช้ดนตรีทำให้เกิดจินตนาการต่างๆ ให้ผู้ฟังรู้สึกเคลิบเคลิ้มกับเสียงเพลงที่ได้ยิน

ดังนั้นจึงถือได้ว่าดนตรีเป็นสมบัติของมวลมนุษยชาติทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ในชนชั้นวรรณะใด ยากดีมีจนอย่างไร ก็มีสิทธิ์ในดนตรีเหมือนกันหมด ไม่เว้นแม้แต่ผู้ที่มีความพิการบกพร่องต่างๆ โดยเฉพาะผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ซึ่งขาดโอกาสที่จะเรียนรู้หรือเข้าใจในความไพเราะและความสวยงามของโลกแห่งเสียงดนตรี

สุภา มาลากุล ณ อยุธยา (อ้างใน สุนทร อंत्रเสน และ นันทวัน อंत्रเสน 2532, หน้า 19) กล่าวว่า ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยินเป็นเหตุให้การรับฟังเสียงต่างๆ ไม่ชัดเจน มี 2 ประเภท คือ คนหูหนวก (Deaf) หมายถึงผู้สูญเสียการได้ยินไปหมดจนไม่ได้ยินการสนทนาใดๆ เลย และ คนหูตึง (Hearing Impairment) หมายถึงผู้ที่ได้ยินเสียงแต่ได้ยินไม่หมดทุกคำ ได้ยินผิดไปบ้างในบางระดับเสียง หรือจะได้ยินก็ต้องใช้เสียงที่ดังกว่าธรรมดา บางรายต้องใช้เครื่องช่วยฟังเพื่อให้ได้ยินเสียงชัดเจนยิ่งขึ้น

การเรียนรู้เสียงดนตรีของมนุษย์นั้นเกียรติก โคมิน (<http://www.geocities.com>) กล่าวว่าคนเราเรียนรู้ได้ด้วยการได้ยินเสียงเป็นอันดับแรกตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา ไม่ใช่การมองเห็น เสียงต้องมาก่อน การพัฒนามนุษย์ต้องพึ่งพาเสียงจากการได้ยินเป็นหลักสำคัญ คนหูหนวกก็เจริญเติบโตในครรภ์มารดาเช่นเดียวกันก็อาจจะได้รับรู้เสียง เช่น จังหวะการเต้นของหัวใจ เช่นเดียวกับทารกปกติ แต่การที่คนบกพร่องทางการได้ยินไม่ได้ยินเสียงต่างๆ โดยเฉพาะเสียงดนตรีนั้น ก็ไม่ได้หมายความว่าพวกเขาเหล่านั้นไม่สามารถเล่นดนตรีได้

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการสอนดนตรีสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในประเทศไทย พบว่ามีการใช้เครื่องดนตรีประเภทเครื่องเคาะจังหวะ และเครื่องดนตรีไทย เช่น ขิม ระนาด แต่การสอนเหล่านี้ไม่ได้เป็นลักษณะของงานวิจัย

จังหวัดเชียงใหม่มีโรงเรียนที่รับผิดชอบจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน คือ โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เปิดให้บริการการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ครอบคลุมเขตภาคเหนือตอนบน โดยการเรียนรู้การสอนจัดอยู่ในกลุ่มการศึกษาพิเศษ ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาสำหรับเด็กปกติ ในการสื่อสารกับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะใช้ภาษามือ การสะกดนิ้วมือ การพูด (โดยผ่านการฝึกพูด) การอ่านริมฝีปาก และการสื่อสารระบบรวมโดยใช้ทุกอย่างผสมกัน โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร เคยมีการสอนเล่นดนตรีประเภทอังกะลุงมาก่อน แต่ปัจจุบันไม่มีการสอนดนตรีแล้วเนื่องจากไม่มีครูสอน

วิชาดนตรีเป็นวิชาที่อยู่ในสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มสาระศิลปะ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยมีจุดมุ่งหมายให้เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่า การถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนั้นยังมีจุดมุ่งหมายให้เข้าใจ

ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากการศึกษาไม่พบว่ามีการศึกษาวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการสอน และสื่อการสอนดนตรีสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ปัญหาดังกล่าวอาจมีได้เกิดจากตัวของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเล่นหรือใช้เครื่องดนตรีไม่ได้ แต่เกิดจากไม่มีครูสอน และเทคนิคการสอน ตลอดจนสื่อการสอนดนตรีสำหรับพวกเขาเหล่านั้น ผู้วิจัยมีความสนใจในการพัฒนาเทคนิคการสอน และสื่อการสอนขลุ่ยรีคอร์เดอร์สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เพื่อให้ได้มีโอกาสเรียนดนตรี และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเทคนิคการสอนและสื่อการสอนดนตรีสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเพื่อให้ดนตรีเป็นสมบัติของมวลมนุษยชาติทุกคน โดยไม่มีความบกพร่องทางการได้ยินมาเป็นอุปสรรคในการเรียนรู้ดนตรี

ดนตรีเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและมีดนตรีเป็นเครื่องประเทืองอารมณ์ ไม่ว่าจะบุคคลผู้นั้นจะเป็นคนปกติหรือมีความบกพร่องทางการได้ยิน ผู้วิจัยจึงพัฒนาเทคนิคการสอนตลอดจนสื่อการสอนที่เหมาะสมกับผู้พิการทางการได้ยิน โดยใช้ขลุ่ยรีคอร์เดอร์ เป็นเครื่องดนตรีประกอบการสอน เพราะขลุ่ยรีคอร์เดอร์เป็นเครื่องดนตรีที่เล่นง่าย ราคาถูก และสามารถเป็นพื้นฐานในการเล่นเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆ ได้ ปัจจุบันทั่วโลกนิยมใช้ขลุ่ยรีคอร์เดอร์เป็นเครื่องดนตรีเพื่อการศึกษาดนตรีตามชั้นเรียนต่างๆ ทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา

เมื่อผู้วิจัยได้นำเทคนิคการสอนและสื่อการสอนดนตรีสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่สร้างขึ้นนำไปใช้ในการวิจัย ก็จะสามารถทราบได้ว่าผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้เกิดการเรียนรู้และปฏิบัติได้หรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าดนตรีเป็นสมบัติของมนุษย์ทุกคน ดนตรีเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนสัมผัสได้ ไม่มีข้อบกพร่องแม้กระทั่งผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้รับการเรียนรู้และฝึกฝน ผลที่ได้รับจากการวิจัยจะนำมาซึ่งการพัฒนาหาแนวทางเพื่อคิดค้นเทคนิคการสอนและสื่อการสอนดนตรีสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และยังเป็นแนวทางในการวิจัยขั้นต่อไป ส่งผลให้ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน สามารถเรียนรู้และเล่นดนตรี ได้ค้นพบความสามารถทางดนตรีของตนเอง เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นมนุษย์ที่สามารถฟันฝ่าอุปสรรคในการได้ยิน และพัฒนาได้ตามศักยภาพของตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางวิจัยเรื่องที่เกี่ยวข้อง และแนวทางในการจัดการเรียนการสอนดนตรีสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจในการพัฒนาเทคนิคการสอนและสื่อการสอนดนตรีสำหรับ
ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเพื่อให้สามารถเล่นดนตรีโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้จากเทคนิค
การสอน และสื่อการสอนที่สร้างขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. พัฒนาเทคนิคการสอนและสื่อการสอนขลุ่ยรีคอร์เดอร์สำหรับผู้ที่มีความ
บกพร่องทางการได้ยิน
2. หาประสิทธิภาพของเทคนิคการสอนและสื่อการสอนขลุ่ยรีคอร์เดอร์
สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
3. วัดพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนขณะเรียน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรของการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนผู้ที่มีความบกพร่อง
ทางการได้ยิน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทรจังหวัดเชียงใหม่
ซึ่งมีจำนวน 3 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 7 คน รวม 21 คน โดยมุ่งศึกษาเฉพาะผู้ที่มีความบกพร่อง
ทางการได้ยินประเภทหูตึง ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ปีการศึกษา 2551 ซึ่งได้มาโดยการเลือก
ประชากรในห้อง ที่เป็นผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินประเภทหูตึงจำนวน 7 คน
2. ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาประกอบไปด้วย
  1. ทฤษฎีดนตรีสากลเบื้องต้น
  2. ทักษะการเล่นขลุ่ยรีคอร์เดอร์
  3. สัญญาณมือ (Hand Signal)

สมมุติฐานการวิจัย

เมื่อใช้เทคนิคการสอนและสื่อการสอนนี้แล้ว ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
ประเภทหูตึง จะสามารถเรียนรู้ทฤษฎีดนตรีเบื้องต้นและสามารถเล่นขลุ่ยรีคอร์เดอร์ได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

ดนตรีสากล หมายถึง เสียงที่ถูกสร้างสรรค์มาเพื่อศิลปะ มีรูปแบบที่สลับซับซ้อน มีการบันทึกทำนองโดยใช้สัญลักษณ์ คือ โน้ตสากล มีองค์ประกอบของดนตรีคือ เสียง จังหวะ ทำนอง เสียงประสาน สีสัน รูปแบบ และ รูปพรรณ

คนหูตึง หมายถึง บุคคลที่มีการได้ยินเหลือเพียงพอที่จะได้ยินการพูดผ่านทาง การได้ยิน โดยทั่วไปจะใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งหากตรวจวัดการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยิน น้อยกว่า 90 เดซิเบลลงมาถึง 26 เดซิเบล

การทัง (tonguing) หมายถึง การเป่าโดยการใช้น้ำเสียง เหมือนการออกเสียง คำว่า " ทู " ซึ่งขั้นตอนการทังจะเกิดจาก 3 กระบวนการ คือ Attack โดยการ tonguing, Blow การ ไล่ลม, Closing ปิดลมด้วยตัว D หรือ แม็กด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเทคนิคการสอนและสื่อการสอนดนตรี สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
2. ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้มีโอกาสเรียนดนตรี โดยใช้เครื่องดนตรี ประเภทขลุ่ยรีคอร์เดอร์
3. พัฒนาความสามารถในการฟังที่ยังมีอยู่ของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยใช้เสียงดนตรี